

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОФІЦЕР ГРОМАДИ В УКРАЇНІ ТА ПОДІБНІ ПРОГРАМИ В ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ

COMMUNITY POLICE OFFICER IN UKRAINE AND SIMILAR PROGRAMS IN OTHER COUNTRIES OF THE WORLD

Вітвіцька Н.В., старший лейтенант поліції,
ад'юнкт кафедри поліцейського права
Національна академія внутрішніх справ

Дослідження даної статті присвячено висвітленню досить актуальній темі сьогодення, а саме діяльності поліцейського офіцера в Україні та подібним програмам в інших країнах світу. З початку 28 травня 2019 року в Україні стартував пілотний проект – «Поліцейський офіцер громади». Після відбору, профільних тестів, співбесід та детектора брехні 34 поліцейських замінили дільничних у кількох об'єднаних територіальних громадах (ОТГ). Кожному з них надали машину, планшети, нову форму, офіс з комп'ютером, а також нові повноваження та високу зарплату. Відтепер офіцери громади працюють на місцях – з жителями сіл та маленьких міст, завжди бути поруч. Від 2019 року кількість офіцерів громади значно збільшилася та постійно набирає обертів в позитивному боці. Його головні завдання – забезпечувати порядок, запобігати правопорушенням та злочинам у межах своєї територіальної громади.

В процесі розвитку програми «Поліцейський офіцер громади», Україна запозичувала досвід в багатьох інших, більш розвинених, країнах світу. Під час розроблення даної програми до уваги приймалася велика кількість різних моментів, було чітко проаналізовано схожі посади, а також їх позитивний вплив на безпеку суспільства, а саме на певну територіальну громаду.

До нового проекту в Україні працювало близько 1800 дільничних. Вони могли обслуговувати селища на відстані 50–60 кілометрів один від одного, вони не мали службового автомобіля, або ж користувалися старим «жигулем», але не завжди могли його заправити. Це треба було міняти, саме тому було прийнято рішення про розвиток вище згаданого проекту.

Кілька країн також вже мають схожі посади в правоохоронних органах, подібні до поліцейського офіцера громади. У деяких випадках вони приймають форму або наймаються в муніципальну поліцію. Муніципальна поліція – це сили, підконтрольні місцевим муніципалітетам, які є версіями британських місцевих органів влади або рад в інших країнах.

Ключові слова: поліцейський офіцер громади, об'єднана територіальна громада, муніципалітет, орган влади, безпека, правоохоронні органи, суспільство, посада, поліція.

The study of this article is dedicated to the coverage of a rather relevant topic today, namely the activities of a police officer in Ukraine and similar programs in other countries of the world. From the beginning of May 28, 2019, a pilot project – «Community Police Officer» was launched in Ukraine. After selection, profile tests, interviews and a lie detector, 34 police officers replaced precinct officers in several united territorial communities (OTG). Each of them was given a car, tablets, a new uniform, an office with a computer, as well as new powers and a high salary. From now on, community officers work on the ground – with residents of villages and small towns, to always be there. Since 2019, the number of community officers has increased significantly and is constantly gaining momentum in a positive direction. Its main tasks are to ensure order, prevent offenses and crimes within its territorial community.

During the development of the «Community Police Officer» program, Ukraine borrowed experience from many other, more developed countries of the world. During the development of this program, a large number of different points were taken into account, similar positions were clearly analyzed, as well as their positive impact on public safety, namely on a certain territorial community.

Before the new project, about 1,800 precincts worked in Ukraine. They could serve villages at a distance of 50–60 kilometers from each other, they did not have an official car, or they used an old «Zhigula», but they could not always fill it up. It had to be changed, that is why the decision was made to develop the above-mentioned project.

Several countries also already have similar law enforcement positions similar to the community policing officer. In some cases, they adopt a uniform or are hired by the municipal police. Municipal police are forces controlled by local councils, which are versions of British local authorities or councils in other countries.

Key words: community police officer, united territorial community, municipality, authority, security, law enforcement, society, position, police.

Поліцейський офіцер громади – це наступний крок у реформі Національної поліції. Його основна мета – забезпечити кожному територіальну громаду окремим офіцером, який не тільки працюватиме на території цієї громади, але й житиме там.

Оскільки поліцейський офіцер є повноправним представником своєї громади (яка бере на себе частину фінансової підтримки його роботи), то й звітує він не тільки перед керівництвом, але й перед самою громадою.

Головне завдання поліцейського офіцера громади – орієнтуватися на потреби місцевого населення, підтримувати постійний контакт з мешканцями, щоденно забезпечувати порядок на своїй території, своєчасно реагувати на проблеми громади та запобігати вчиненню правопорушень.

Схожі програми також мають своє місце і в інших країнах світу, наприклад в Австрії більшість поліцейських сил виконує еквівалентну роль, відому як поліцейський підтримки громади, що по-різному означає «Офіцер служби захисту» (поліція Вікторії), «Офіцер служби захисту» (поліція Західної Австралії та Федеральна поліція Австралії) або «Охоронна служба безпеки». Офіцер (поліція Квінсленда і поліція Південної Австралії) [1; 2].

Поліція Квінсленда має офіцерів зв'язку з поліцією, співробітників, яких наймає поліція, щоб підтримувати зв'язки між поліцією та місцевими групами етнічних меншин, які зазвичай віддалені від поліції, такими як аборигени Австралії, азіатські групи та африканські громади. Вони носять ту саму блакитну форму, що й офіцери поліції Квінсленда, але мають на собі такі деталі, як жовті або синьо-зелені еполети. Вони не мають поліцейських повноважень і не мають зброї чи спорядження [3].

У Бельгії агенти поліції (нідерландська: Aspirant-Agents) працюють як на федеральному, так і на місцевому рівнях. Ці агенти поліції в уніформі, які мають обмежені поліцейські повноваження щодо забезпечення дотримання законів про дорожній рух, паркування та порушення громадського порядку.

На відміну від бельгійських поліцейських, агенти поліції неозброєні, але мають наручники. Спочатку вони були відомі як «допоміжні офіцери» [4].

Також варто приділити увагу Королівській канадській кінній поліції, яка запустила програму «Офіцер громадської безпеки» (ОГБ) на основі моделі в Англії та Уельсі. ОГБ присвоюють звання «Спеціальний констебль». Перші

сімнадцять ОГБ були приведені до присяги 16 червня 2008 року в рамках пілотної програми, яка тривала вісімнадцять місяців [5]. Вони не мали при собі пістолетів, як повнофункціональні офіцери, але вони носили наручники, перцеві балончики та кийки, щоб захистити себе. Програма розпустилася в 2014 році у зв'язку з новою програмою, відомою як «Community Constables».

Крім того, багато муніципалітетів по всій Канаді також наймають муніципального офіцера з виконання законодавчих актів або кількох із них для забезпечення виконання муніципальних статутів і деяких провінційних законів, які регулюють небезпеку собак, вживання тютюну та рух транспортних засобів. Багато офіцерів муніципальних правоохоронних органів носять уніформу, а деякі отримують кийки та наручники. Муніципальні офіцери з виконання законодавчих актів наймаються муніципалітетом, проте деякі працюють безпосередньо в поліцейських департаментах, наприклад у Медісін-Хет, Альберта та Торонто, Онтаріо.

Французькі муніципалітети використовують офіцерів, які називаються ASVP або Офіцер контролю громадських доріг (французька: Agents De Surveillance De La Voie Publique), які не озброєні, але носять наручники та користуються повноваженнями арешту.

У Німеччині кілька агентств надають подібні послуги, як поліцейський офіцер з підтримки громади:

Допоміжна поліція. Деякі штати створили допоміжні поліцейські підрозділи, такі як Добровільні поліцейські загони (Freiwilliger Polizeidienst), Охоронні сторожі (Sicherheitswacht) або Партнери з безпеки (Sicherheitspartner). Ці служби мають на меті підтримувати або встановлювати громадську безпеку та порядок на закріплених за ними територіях.

Міська поліція:(Stadtpolizei, Kommunalpolizei або Polizeibehörde) існують на деяких територіях, таких як Бремен, Саар, Баден-Вюртемберг і Гессен. Ці офіцери муніципальної поліції дійсно мають ті самі права, повноваження та обов'язки, що й їхні колеги в державній поліції, але їх наймають у муніципалітети Німеччини [6].

Органи забезпечення муніципального порядку: залежно від законів штату та муніципальних правил вони називаються Kommunaler Ordnungsdienst (KOD) або Ordnungsamt. Ці міські службовці переважно носять поліцейську уніформу, але деякі носять куртки з нашивками та цивільний одяг. Вони очі та вуха міської адміністрації на вулиці. Залежно від законів кожного штату ці місцеві службовці можуть бути озброєними чи неозброєними. Здебільшого їм доручено контролювати муніципальні підзаконні акти та закони, які належать до сфери відповідальності муніципалітетів, що включає моніторинг поведінки власників магазинів, санітарні інспекції, ветеринарні інспекції та дрібні порушення та проступки, такі як незаконне паркування, сміття, державні та місцеві правила поведінки з собаками тощо. Зазвичай вони лише виносять попередження та штрафують. Якщо вони бачать будь-які серйозні злочини, вони повинні викликати державну поліцію. Як і британські спецслужби, вони мають спеціальні повноваження щодо затримання та можуть виконувати арешти.

Польська міська варта. Straż Miejska (англійською: міська варта) – це офіцери муніципальної поліції, які мають обмежені повноваження та не так добре озброєні, як поліцейські, але, як відомо, оснащені кийками, наручниками, сльозогінним газом, а віднедавна й електрошокерами. Також планується дозволити їм носити пістолети меншого калібру, які має національна поліція Польщі. У разі великого інциденту вони повинні звернутися за допомогою до офіцера Національної поліції [7].

У деяких регіонах Іспанії, де немає місцевої муніципальної поліції, її функції виконує Громадянська гвардія або сили автономного співтовариства, яким допома-

гають офіцери, відомі як «Vigilantes Municipales», які є муніципальними службовцями у формі з обмеженими повноваженнями.

Уряд Шрі-Ланки запропонував створити Громадську поліцейську службу із 28 000 членів, які будуть діяти разом із Grama Niladhari (сільськими офіцерами) для вирішення незначних суперечок і неповнолітніх правопорушників. Віддзеркалюючи роль старої поліції Відане в селах, два члени Громадської поліцейської служби розподілятимуться до кожного підрозділу Грама Ніладхарі та працюватимуть у сільському офісі Грама Ніладхарі замість місцевої поліцейської дільниці. Підпорядковуючись державному міністру з питань громадської поліції, ці сили мають місцевих членів, які служать у своїх власних житлових районах, діючи як офіцери державної розвідки та тісно співпрацюючи з місцевими комітетами цивільного захисту. Новобранці матимуть ті ж повноваження, що й аполіцейський констебль і мають аналогічну структуру звань аж до сержанта. Після підвищення до звання заступника інспектора їм будуть призначені інші обов'язки в поліції Шрі-Ланки [8].

Королівська поліція Таїланду створила «Департамент туристичної поліції Пхукета», укомплектований «добровольцями туристичної поліції» для боротьби зі зростаючими проблемами злочинності, пов'язаними з туризмом у Таїланді. Їхня роль полягає в підтримці поліцейських, допомозі туристам і патрулюванні переважно пішки.

Вони носять іншу уніформу, але на відміну від українського поліцейського офіцера громади, вони носять наручники, перцевий балончик і кийки. Вони не носять вогнепальної зброї, як офіцери тайської поліції.

Багато їхніх новобранців – іноземці, це робиться для того, щоб легше налагоджувати зв'язки між поліцією та туристами.

Волонтери туристичної поліції та їхня робота були представлені в документальному телевізійному фільмі «Великі проблеми в Таїланді» [9].

У Нідерландах існують муніципальні офіцери громадської служби (спеціальні службовці). Вони допомагають поліції щодо певних законів. Вони можуть працювати в містах муніципальними інспекторами правил, контролю за паркуванням, громадським транспортом або в екологічних департаментах. Ці офіцери мають поліцейські повноваження, наприклад, затримувати людей, виписувати штрафи та застосовувати силу під час арешту людини. Більшість муніципалітетів видають поліцейським наручники, у деяких містах поліцейські кийки є частиною спорядження офіцерів. У кількох містах поліцейським дозволено носити та використовувати перцевий балончик. Лише в кількох містах є спеціалісти з оптимізації, які мають додаткову освіту для носіння вогнепальної зброї; ці офіцери здебільшого працюють у густонаселених районах, таких як ліси. SEO (або BOA голландською) має статус державного службовця і не є цивільною особою в уніформі, на відміну від охоронців. До 2014 року кожен муніципалітет міг використовувати форму за власним вибором, деякі носили точну поліцейську форму з гостроверхими кашкетками і сині штани з чорною смугою. З 2015 року Міністерство юстиції створило форму спеціально для муніципальних виконавців. Вона складається з сорочки, поло, робочих штанів, бейсболки та м'якої куртки.

Нідерландська поліція також має поліцейських волонтерів, вони поділяються на дві категорії.

Офіцери громадської служби використовуються також і в США з 1970-х років кількома поліцейськими департаментами. Це цивільні особи в уніформі без присяги, які надають підтримку в запобіганні злочинам, розслідуванні та реагуванні там, де повні повноваження поліції непотрібні, і допомагають присягненим офіцерам поліції підтримувати закон і порядок. Їм не надано жодних законних повноважень, що виходять за межі звичайного громадянина.

Залежно від поліцейського департаменту, в якому вони працюють, вони можуть мати наручники, кийки, перцевий балончик і електрошокер, оскільки володіння цими предметами в США зазвичай не вважається «озброєним» [10].

Отже, як висновок варто відмітити, що поліцейські офіцери громади в Україні є відносно молодішою реформою в державі, оскільки в більш розвинених країнах дане

питання є більш удосконаленим та дослідженим та функціонує на протязі декількох десятиків років. Покращуючи всі можливі аспекти української реформи варто звертати, як на позитивні моменти діяльності аналогічних служб в інших країнах світу так і на негативі. Саме завдяки такій стратегії наша держава зможе максимально швидко та позитивно розвивати дану програму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіцер служби захисту. Поліція Вікторія. URL: <https://www.police.vic.gov.au/pso> (дата звернення: 02.07.2022).
2. Поліцейський допоміжний офіцер (офіцер служби охорони). URL: <https://web.archive.org/web/20190701015931/https://search.jobs.wa.gov.au/page.php?pageID=160&AdvertID=213282> (дата звернення: 02.07.2022).
3. Кар'єра в QPS. URL: <https://www.police.qld.gov.au/careers-with-the-qps> (дата звернення: 02.07.2022).
4. Jobpol – Directie van de rekrutering en van de selectie. URL: <https://web.archive.org/web/20111210094837/http://jobpol.be/home/agent/> (дата звернення: 02.07.2022).
5. Покращені можливості поліцейської діяльності – Офіцери з безпеки громади. URL: <https://www.rcmp-grc.gc.ca/aud-ver/reports-rapports/ppcso-asc-eval-eng.htm> (дата звернення: 02.07.2022).
6. «Landesrecht BW LOWiG | Landesnorm Baden-Württemberg | Gesamtausgabe | Landesgesetz über Ordnungswidrigkeiten (Landesordnungswidrigkeitengesetz – LOWiG) vom 8. Februar 1978. URL: <http://www.landesrecht-bw.de/jportal/?quelle=jlink&query=OWiG+BW&psml=bsbawueprod.psml&max=true&aiz=true> (дата звернення: 02.07.2022).
7. «Straż miejska chce broni palnej i kontroli osobistych. Projekt ma trafić do Sejmu». URL: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114883,11833949,Straz_miejska_chce_broni_palnej_i_kontroli_osobistych_.html?order=najfajniejsze&v=1&obxx=11833949 (дата звернення: 02.07.2022).
8. 28,000 community police officers to keep neighbourhood watch. URL: <https://www.sundaytimes.lk/210509/news/28000-community-police-officers-to-keep-neighbourhood-watch-442960.html> (дата звернення: 02.07.2022).
9. «Великі проблеми в туристичному Таїланді (+18) – Повна серія 1/8». 2011. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Police_community_support_officer#:~:text=Великі%20проблеми%20в%20туристичному%20Таїланді%20\(%2B18\)%20-%20Повна%20серія%201/8%20.%20YouTube.%2030%20вересня%202011%20р%20](https://en.wikipedia.org/wiki/Police_community_support_officer#:~:text=Великі%20проблеми%20в%20туристичному%20Таїланді%20(%2B18)%20-%20Повна%20серія%201/8%20.%20YouTube.%2030%20вересня%202011%20р%20) (дата звернення: 02.07.2022).
10. Community Service Officer – Hourly. URL: <https://web.archive.org/web/20160314111657/http://jobs.springsgov.com/community-service-officer-hourly/job/4073382> (дата звернення: 02.07.2022).